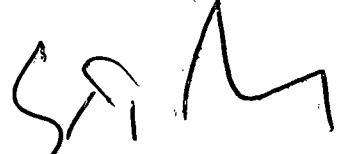


TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Adalet Bakanı Sayın Yılmaz Tunç tarafından Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96. ile 99. maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.


Av. Dr. Sezgin Tanrikulu
Diyarbakır Milletvekili

Diyarbakır'ın Lice, Kulp ve Silvan ilçelerini kapsayan Silvan Barajı ve HES projesi, bölgenin tarımsal üretim ve ekonomik yapısı üzerinde derin etkiler yaratmaktadır. Özellikle, sulu tarım arazileri üzerine kurulu olan bu bölgede tarım, geçim kaynağı olmasının yanı sıra yerel halkın sosyal ve kültürel yaşamının da ayrılmaz bir parçasıdır. Ancak kamulaştırma süreçlerinde ortaya çıkan üsulsüzlükler, vatandaşların yalnızca ekonomik kayıplar yaşamasına değil, aynı zamanda mülkiyet hakkı gibi anayasal ve uluslararası hukuki haklarının ihlal edilmesine de yol açmaktadır.

2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'nun ilgili hükümlerine aykırı olarak, DSİ'nin Kıymet Takdir Komisyonu tarafından taşınmazların "sulu tarım arazisi" olarak değerlendirildiği durumlarda dahi bilirkişi raporlarında bu araziler "kuru tarım arazisi" olarak nitelendirilmiştir. Üstelik, tapu kayıtlarında sulu tarım arazisi olarak belirtilen taşınmazların üzerinde sondaj kuyusu, keson kuyu gibi sulama imkanları bulunmasına rağmen, bu somut gerçekler keyfi şekilde göz ardı edilmiştir.

Özellikle, Lice Asliye Hukuk Mahkemelerinde açılan kamulaştırma bedel tespiti davalarında mahkeme hâkimleri ve bilirkişi heyetlerine baskı yapıldığı, raporların vatandaş aleyhine olacak şekilde değiştirilmesinin talep edildiği iddiaları kamuoyunda büyük endişe yaratmıştır. 03.01.2025 tarihinde Lice 1. Asliye Hukuk Mahkemesi'nde görülen bir duruşmada hâkim İ.Y'nin "üzerimizde baskı var, yukarıdan talimat var" diyerek bu durumu itiraf ettiği belirtilmiştir. Bu beyan, yargının bağımsızlığı ve tarafsızlığına gölge düşüren çok ciddi bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır.

Türkiye'nin taraf olduğu Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) 1 No'lu Ek Protokolü'nün 1. Maddesi şu şekilde mülkiyet hakkını garanti altına almaktadır: "Her gerçek ve tüzel kişinin mal ve mülk dokunulmazlığına saygı gösterilmesini isteme hakkı vardır. Bir kimse, ancak kamu yararı sebebiyle ve yasada öngörülen koşullara ve uluslararası hukukun genel ilkelerine uygun olarak mal ve mülkünden yoksun bırakılabilir."

Ayrıca, Anayasa'nın 36. Maddesi adil yargılanma hakkını, 138. Maddesi ise mahkemelerin bağımsızlığı ve tarafsızlığını güvence altına almaktadır. Bu ihlaller, sadece yerel bir mağduriyet değil, aynı zamanda uluslararası hukuka aykırılık taşımaktadır.

Kamulaştırma süreçlerinin vatandaşları mağdur etmeyecek şekilde yürütülmesi, anayasal bir sorumluluk olduğu gibi, devletin sosyal adalet ve hukuk devleti ilkelerine uygun hareket etmesi açısından da zorunludur.

Bu bağlamda;

- 1- Diyarbakır'ın Lice, Külp ve Silvan ilçelerinde toplamda ne kadar arazi kamulaştırmaya tabi tutulmuştur? Bu arazilerden kaç "kuru tarım arazisi," kaç "sulu tarım arazisi" olarak değerlendirilmiştir?
- 2- Kamulaştırma bedel tespiti davalarında taşınmazların "kuru tarım arazisi" olarak değerlendirilmesi yönünde yargıya herhangi bir talimat verilmiş midir?
- 3- Lice 1. Asliye Hukuk Mahkemesi hâkimi İ.Y'nin, "yukarıdan talimat var" diyerek mahkemenin baskı altında olduğunu itiraf ettiği beyanına ilişkin bir inceleme yapılmış mıdır? Bu baskıyı uygulayan kişi ya da kurumlar kimlerdir? Bu duruma ilişkin soruşturma başlatılmış mıdır? Başlatıldıysa, soruşturmanın detayları nelerdir?
- 4- Baskı altında olduğu bilinen bir mahkeme hâkiminin vereceği kararın hukuka uygun olduğunu söylemek mümkün müdür? Bu nedenle hâkimin değiştirilmesi veya davadan alınması için bir girişimde bulunacak mısınız?
- 5- DSİ'nin Kıymet Takdir Komisyonu raporlarında "sulu tarım arazisi" olarak belirlenen taşınmazların, bilirkişi raporlarında "kuru tarım arazisi" olarak değerlendirilmesinin hukuki dayanağı nedir?
- 6- Kamulaştırma süreçlerinin vatandaşların mağduriyetini artırmadan yürütülmesi için Adalet Bakanlığı ve Devlet Su İşleri tarafından alınan veya alınması planlanan önlemler nelerdir?
- 7- Kamulaştırma sürecinde belirlenen bedel ile ilgili olarak vatandaşların dava süreçlerinde yaşadığı mağduriyetleri gidermek adına davaya tarafız ve bağımsız bilirkişilerin görevlendirilmesi için bir girişiminiz olacak mıdır?
- 8- Benzer mağduriyetlerin yaşandığı başka kamulaştırma davaları bulunmakta mıdır? Eğer bulunuyorsa, bu davalar hangi illerde ve ilçelerde görülmektedir?